

Symposium VBC Rijnland, 11 oktober 2019

Opening

John Steegh, voorzitter VBC Rijnland, heet alle aanwezigen van harte welkom bij het eerste door VBC Rijnland georganiseerde symposium.

1. Vis in Nood

Jorke Wessels (medewerker SVN/MWN) licht toe hoe er over 'Vis in Nood' wordt nagedacht bij Sportvisserij MidWest Nederland. SVN/MWN heeft sinds kort een zgn. calamiteitenteam (sportvissers, hengelsportverenigingen, etc.). Een snelle melding kan de omvang van een calamiteit (dreigende vissterfte) beperken of voorkomen: eerst calamiteitenummer van waterschap bellen en vervolgens coördinator SWN. Met elkaar wordt een inschatting gemaakt van de situatie en een plan van aanpak gemaakt. Spoed-communicatie vindt plaats via een WhatsApp groep. Als toekomst ziet hij voor zich dat ieder waterschap een coördinator krijgt, rekening houdend met afstand en beschikbaarheid van mensen maar ook een vast aanspreekpunt bij het waterschap zelf.

Waldo von Faber (hoogheemraad Rijnland) gaat specifiek in op situaties waarin het hoogheemraadschap (mede)verantwoordelijk is. Om vissterfte te beperken is er bij Rijnland een bestek- en gedragscode voor aannemers. In de aanbestedingen voor maaien wordt de Natuurbeschermingswet meegenomen. Hij zegt toe dat in nieuwe contracten eerdere prestaties worden meegenomen: hoe werden in het verleden werkzaamheden uitgevoerd? Bij goed handelen is contractverlenging mogelijk, anders niet. Bij niet netjes handelen geldt: boete, waarschuwing of zelfs ontbinding van contract. Het blijft lastig, fouten blijven mogelijk. Daar is op dit moment nog geen antwoord op. Rijnland is blij met initiatief om calamiteitenteam op te richten, omdat het voor Rijnland niet mogelijk is alles te controleren.

Discussie en opmerkingen:

- Is het een idee om aannemers verplicht op cursus te laten gaan om hen bewuster met de situatie om te laten gaan voordat ze aan het werk gaan?
- Bij slechte prestatie aannemer na maaien, niet betalen?
- Sportvissers hebben een signalerende functie omdat ze zich nu eenmaal aan de waterkant bevinden. Daarnaast voelen sportvissers zich verantwoordelijk voor het welzijn van de vis.
- Communicatie moet beter naar betrokkenen om op de hoogte zijn te zijn als er gebaggerd of gemaaid gaat worden. Wellicht is een tijdelijk WhatsApp groep tussen sport- en beroepsvissers, waterschap en aannemer een goede suggestie?

Symposium VBC Rijnland, 11 oktober 2019

- Rijnland investeert veel geld in Kader Richtlijn Water (om het water niet alleen chemisch maar ook biologisch beter te maken). Daar hoort ook een actieve rol bij in het terugdringen van vissterfte!

Er is veel consensus om het beter onder controle te krijgen en het initiatief van Sportvisserij MidWest Nederland om tot calamiteitenteam te komen wordt breed op prijs gesteld.

2. Vislood

Emiel Derks (projectleider Sportvisserij Nederland) legt uit dat er een jaar geleden een Green Deal is ondertekend door verschillende ministeries, de Unie van Waterschappen, Natuurmonumenten, Dibevo en Sportvisserij Nederland. Doel is op korte termijn (2021) een significante afname loodgebruik te bewerkstelligen en uiterlijk 2027 te beëindigen.

Discussie en opmerkingen:

- Neem hengelsportzaken mee in promotie van alternatieven via flyers: bewustwording!;
- Helaas wordt ook zink, nikkel en tin aangeboden als alternatieven. Dit is niet de gewenste stap voorwaarts voor wat betreft waterkwaliteit, maar daar besteedt SVN geen aandacht aan. Pleidooi voor het alleen promoten van de meest milieuvriendelijke loodvervangers;
- Kan Rijnland meer aandacht besteden aan de Green Deal? *Antwoord:* Rijnland heeft weinig zeggenschap over loodgebruik. Misschien zijn er wel pilotgebieden aan te wijzen;
- Wat is het voordeel voor vissers om loodvrij te vissen? *Antwoord:* SVN geeft aan dat er verschillende alternatieven zijn afhankelijk van de soort vis. Voor zwaardere gewichten is er een alternatief maar dat is $\pm 20x$ duurder dan lood (wolfram). Ook voor de 'zachte knijploodjes' is er nog geen alternatief;
- Kan Rijnland 'loodvrije' links op de website plaatsen? *Antwoord:* goed idee, allicht ook relevant voor andere waterschappen. Maar: pilotgebieden voor loodvrij vissen instellen is qua handhaving een groot probleem. Lokale hengelsportverenigingen zouden vissers hierop aan kunnen spreken.

3. Vis en Ecologie

Roland van Alderen (medewerker Sportvisserij Nederland) geeft inzicht in standpunten van SVN op uitzet van vis en het belang van ecologisch gezonde omgeving en diversiteit. SVN zet zich in voor optimale mogelijkheden voor sportvissers met goede, ruimtelijk gevarieerde duurzame en waar mogelijk natuurlijke visstand. Vanuit de KRW is het uitgangspunt zo min mogelijk menselijke invloeden te bewerkstelligen. Dat is voor de Nederlandse situatie lastig te handhaven met al dat kunstmatige water. Ingrepen zoals maaien en baggeren beperken de visstand. Soms is het nodig de visstand een handje te helpen.

Symposium VBC Rijnland, 11 oktober 2019

Het gaat hierbij vrijwel uitsluitend om karper welke wij als inheems beschouwen omdat deze al sinds 1340 voorkomt. We maken hierover goede afspraken binnen de kaders van de richtlijn karperuitzet.

Rob van Westrienen, (directeur RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) benadrukt dat sportvissers en natuurminnaars het vaak voor 80% met elkaar eens zijn. De discussie gaat dus alleen over die 20% waarover qua richting verschillend wordt gedacht. Dat betekent dat RAVON vanuit de natuur(funcies) denkt. Vrijwilligers gaan daartoe het veld in om data te verzamelen. RAVON voegt kennis en informatie toe. Doelstelling van RAVON is beschermen van vissen en hun habitat.

Vanuit die natuurgedachte geldt voor RAVON bij uitzet van vis voor inheemse soorten: “nee tenzij” daar goede redenen voor zijn. Eerst moeten leefgebieden veiliggesteld worden (anders heeft compenserende uitzet geen zin), daarna proberen om de gebieden te vergroten en vervolgens gebieden te verbinden. Als dat allemaal niet helpt en het toch niet goed gaat met een soort is voor RAVON uitzetten bespreekbaar. Anders blijf je tegen de natuur en de omstandigheden in werken. Uitzetten van exoten is dus sowieso geen goed idee, omdat er allerlei gevaren aan verbonden zijn (ziektes, onbeheersbare invasiviteit) en effecten vooraf niet bekend zijn.

Discussie en opmerkingen:

- Waarom graskarper niet uitzetten onder gecontroleerde omstandigheden als bestrijder van plantaardige exoten en dan alleen in gecontroleerd/geïsoleerd gebied? Hij plant zich niet voort. *Antwoord:* omstandigheden blijven niet stabiel (bijv. door klimaatverandering), dus reden voor voorzichtigheid;
- Als een dier al sinds 14^e eeuw in Nederland aanwezig is, is het dan nog een exoot? De karper is al zo lang in Nederland bekend!;
- Sportvisserij heeft gezien de kunstmatig beheerde wateren goede afspraken gemaakt om karpers uit te zetten ten behoeve van recreatief gebruik. Belangrijkste prikkel voor SVN/sportvissers is dat je schubvis kan blijven vangen.
- Spiegelkarpers uitzetten voor het maatschappelijk belang? *Antwoord:* wel op ecologie blijven letten. We moeten werken aan het verbeteren van het “Huis van de vis”!
- Helpt het als we aparte kaarten maken voor viswater, want wat beschouwen we vanuit KRW als viswater en wat als natuurlijk? *Antwoord:* functietoekenning is gemeentelijke verantwoordelijkheid, gesprek/samenwerking met gemeente(n) is dus wenselijk;
- “Wat is uw stelling als exoten zich ‘spontaan’ in groten getale voordoen en met het uitzetten van snoekbaars bestreden kunnen worden?” *Antwoord:* voorzichtig mee omgaan, er zijn altijd onverwachte (bij)effecten!

Symposium VBC Rijnland, 11 oktober 2019

4. Exoten, plaag of nieuwe kans

Arjan Heinen (medewerker NetVisWerk) bekijkt de vraag vanuit het perspectief van de beroepsvisserij. Recent is het rapport 'Rivierkreeftvisserij in Nederland', opgesteld in samenwerking met de Good Fish Foundation (zie www.rivierkreeft.nl), aangeboden. GFF heeft data vastgelegd (visserij-inspanning, vangst, locatie/tijd). Op basis van deze data kan de dialoog starten. Startpunt voor de beroepsvissers is goed beheer en samenwerking, niet 'controle'. Hij benadrukt dat er voorsnog geen effectieve bestrijdingsplannen zijn bedacht en daarom beheerplannen als eerste in beeld komen. Ook is niet aangetoond dat beheervisserij een negatief effect heeft op waterkwaliteit/ecologie of oeverstructuur/baggeraanwas. Hij maakt onderscheid tussen beheren en beheer\$en.

Discussie en opmerkingen:

- Vertegenwoordigers van Rijnland vragen zich af of het logisch is dat het waterschap de kosten betaald, het handelingskader ligt immers bij het rijk. Uiteindelijk moet de belastingbetaler voor de kosten opdraaien.

Hans Middendorp (AWP, oud-hoogheemraad Delfland) stelt dat de aanpak van rivierkreeft moeilijk is, omdat er verschillende meningen bestaan over die aanpak, hoewel er inmiddels heel veel onderzoek is gedaan: in 2018 bijv. in Rijnland en Rivierenland en in 2019 opnieuw meer onderzoek door Unie van Waterschappen, STOWA, EIS etc. inzake verspreiding. Hij onderstreept dat er sprake is van "belemmerende overtuigingen" waardoor er een discussie van doven ontstaat. Hij bepleit rivierkreeften weg te vangen, grootschalig. En goed te volgen of afspraken daarover succesvol zijn. Er zijn z.i. drie mogelijkheden om dit te laten doen: bij muskusrattenbeheerders, door beroepsvissers of door sportvissers in te zetten met een aparte kreeftenakte.

Discussie en opmerkingen (dit onderwerp gaf de meeste aanleiding tot debat!):

- Het is goed kennis te nemen van het onderzoek rivierkreeften van Rijnland: Zie <https://www.rijnland.net/over-rijnland/wat-doet-rijnland/schoon-en-gezond-water/onderzoek-rivierkreeften-oktober-2018.pdf>;
- Er is onderzoek gedaan naar invasieve exotische kreeften in waterschap Rivierenland: <https://edepot.wur.nl/461183>;
- Waarom niet economische benutting om kreeften te vangen en gecertificeerd op de markt te brengen (vermarkting)? Ook al is het niet eenvoudig de rivierkreeften vanuit de fuik bij de klant te krijgen, ook vanwege het prijsaspect (vraag en aanbod), het lijkt een aantrekkelijke manier om een win-win te maken;
- Let op: op dit moment wordt vissen op rivierkreeft gedoogd, ook al worden er geen vergunningen afgegeven;

Symposium VBC Rijnland, 11 oktober 2019

- Bij volledig visrecht is schaaldierrecht ondergebracht, bij gedeeld visrecht is dat niet duidelijk. Kan Rijnland daarover helderheid geven? Wellicht een agendapunt voor de VBC Rijnland;
- Vraag vanuit Delfland: er is (slechts) één beroepsvisser die niet op rivierkreeften vist. Wel andere mensen die dit graag willen maar die krijgen geen toestemming. Hoe verder?
Antwoord Heinen: er zijn inderdaad beroepsvissers die op kreeften willen vissen, maar van het waterschap geen toestemming krijgen omdat die meer onderzoek nodig vinden. GFF gaat geen campagne voeren voor de commerciële rivierkreeftenvangst, zolang waterschappen niet overtuigd zijn dat het goed is die dieren weg te vangen. *Antwoord Rijnland:* rivierkreeft is een invasieve exoot, er is een wettelijke plicht om te bestrijden. Het bepalen van het handelingskader voor die bestrijding ligt dus bij het Rijk. Het Rijk heeft dit echter neergelegd bij de beroepsvissers. Rijnland zou graag stappen willen ondernemen omdat het een probleem voor waterschap is qua waterkwaliteit, waterbeheer, etc. Als en voor zover de waterkwaliteit in het geding is zou je denken dat het waterschap stappen mag ondernemen, maar het is onduidelijk of dat kan.
- *Conclusie op dit punt* (voor zover mogelijk):
Het blijkt dat de sprekers het wel met elkaar eens zijn maar dat er 'vicieuze cirkels' optreden die het daadwerkelijke uitroeien van de rivierkreeft onmogelijk maakt. In ieder geval moet het waterschap geen rol willen spelen bij het vermarkten van de vangst;
- *Van der Wal (STOWA):* Er hebben drie inventarisaties onafhankelijk van elkaar plaatsgevonden: Rijnland, Rivierland en OBN (Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit). STOWA heeft op basis van de drie inventarisaties één samenvatting gemaakt. Dit is aanleiding geweest om meer onderzoek te doen:
 1. Hoe vindt verspreiding rivierkreeft in Nederland plaats (vraag vanuit de Europese commissie): Naturalis voert deze opdracht uit, waterschappen en STOWA zijn hierbij niet betrokken;
 2. STOWA en waterschappen onderzoeken het vóórkomen van rivierkreeften en omliggende milieuomstandigheden. Er zijn aanwijzingen dat in vergelijkbare omstandigheden aantallen rivierkreeften per omgeving verschillend. Daarom is er nu onderzoek gaande (Agrarische Hogeschool, EIS) of er relatie is tussen rivierkreeften en omgevingsvariabelen. Eind dit jaar zal onderzoeksresultaat bekend zijn, zodat een beleidslijn kan worden bepaald. Rijnland zou op basis hiervan dan met een landelijk gezaghebbend advies kunnen komen.

5. Stellingen (ingeleid door de dagvoorzitter)

- **Het is een gemeenschappelijk belang voor beroepsvissers, sportvissers en natuurmensen te zorgen voor een goed "Huis van de vis"**
Reactie: Eens maar natuurmensen hebben minder kennis van wat er onder water speelt.
- **Het wordt hoog tijd een bestrijdingsplan tegen rivierkreeft te ontwikkelen**

Symposium VBC Rijnland, 11 oktober 2019

- *Reactie*: het grootste deel van de aanwezigen is het met de stelling eens. Dat geldt niet voor de Rijnlanders. Ze zouden dan in de VV moeten bepleiten dat bestrijden de enige optie is;
 - *Reactie*: Als er geen bestrijdingsplan is dan is er geen keuze, alleen mogelijkheid van beheer- of beheer\$plan;
 - *Reactie*: Er wordt ten zeerste getwijfeld of er wel bestuurlijke keuze komt naar aanleiding van het STOWA onderzoek.
- **“Natuur” moet in de VBC een vertegenwoordiging krijgen**
1 tegenstander. Natuurmensen welkom maar dan wel weten wat er onder water speelt.
 - **Het wordt hoog tijd dat er een pilot voor loodvrij vissen komt binnen Rijnland**
Iedereen eens (Rijnland onthoudt zich van stem)
 - **Het wordt hoog tijd dat Rijnland in de contracten voor beheer watergangen opneemt dat dode vis als gevolg van beheer juridisch wanprestatie is**
De meeste aanwezigen zien meer in een inspanningsverplichting en daarnaast zou het goed zijn als iedere uitvoerder/loonwerker een cursus volgt wat visvriendelijk beheer inhoudt!

6. Tot slot

De voorzitter bedankt iedereen voor de aandacht. Uiteraard ontvangen de sprekers een presentje.

Het verslag en de presentaties zullen aan alle aanwezigen en wie zich had ingeschreven worden toegestuurd.